

ALI JE OBLEČEN MANDIĆ(CIRKUS) ŠE MANDIĆ(CIRKUS)?

METOD ZUPAN / 13. 7. 2022 - 13.30 / TEATER V ETER

00:00:00

00:09:58

2022-07-13-teater-v-eter-ali-je-oblecen-mandiccirkus-se-mandiccirkus.mp3

Pred dobrim mesecem smo v oddaji *Teater v eter* pisali o predstavi *MandićCirkus*, ki je bila na Velikem odru ljubljanske **Drame** premierno uprizorjena 6. maja 2022. Predstava prve osebnosti slovenskega gledališča **Marka Mandića** se je zaradi svojega dogajalnega prostora in impresivnega seznama preteklih vlog, h katerim se je naslovni performer v predstavi vrnil, zdela najambicioznejša v ciklu Mandićevih avtoretrospektivnih projektov. Kljub izjemnemu navdušenju, ki ga je predstava požela na premieri in edini ponovitvi prisotnemu občinstvu, so bili kritiški odzivi na predstavo nekje med mlačnim in negativnim. Pohvalili so ... *akhm*, smo, izjemen *psihofizis* naslovnega igralca ter kritizirali konceptualno zasnovo predstave, ker ji ni uspelo nadgraditi prodornih razmislekov, ki so odlikovali njeno uspešnejšo predhodnico *MandićStroj* iz leta 2011.

A predstava *MandićCirkus* ni utonila v poplavi podpovprečnih predstav. Ni poniknila v pozabo, od koder bi jo morebiti za trenutek lahko rešila objava tekmovalnega programa naslednjega **Borštnika**. Že nekaj tednov kasneje se je ponovno znašla v našem e-poštnem nabiralniku, tokrat s podnaslovom **oklepaj oblečen zaklepaj**. Od tistega trenutka se je piar predstavi pisal kar sam. Vzniknile so govorice, da je nova konservativna umetniška vodja Drame predstavo želela cenzurirati, dalje se je špekuliralo, da so ustvarjalci predstavo adaptirali, da bi se prikupili bodisi strokovni bodisi laični publiki.

Govorilo pa se je tudi, da bo predstava – novemu naslovu, spremnemu besedilu in naslovnici navkljub – ostala enaka. Med zadnjo ponovitvijo in premiero »reinterpretacije« je minilo komaj *štirideset* dni, premalo za bistvene spremembe. Vabilu se tako rekoč nismo mogli upreti. Preveč mamljiva je bila namreč misel, da bomo k že napisanim besedam, da je režiser **Bojan Jablanovac** iz Mandića dokončno izžrel vso svežino in drznost, lahko pridali še obsodbo populističnega trženja, po katerem je – kot se je zdelo – posegel. A glej ga zlomka ... predstava *MandićCirkus (oblečen)* je bila dejansko dobra.

Predstava je ohranila praktično nespremenjeno strukturo: Mandić prek interakcije z leseno pregrado v ozadju, z replikami izsekov iz svojih preteklih vlog kronološko prepotuje svoj opus od prve profesionalne predstave pa do danes. Izbrani odlomki iz tekstov in Mandićeva *igra* so v prvi inačici predstave poskušali naslavljati funkcijo igralca, čigar psiha in telo v gledališki predstavi doživljata izjemne napore, zapakirane v gledališko fikcijo. Igralec v vsaki predstavi pusti del sebe, shizofreno nizanje vsebinsko in slogovno precej heterogenih predstav pa razkrije notranji nemir, s katerim se je primoran spopadati. Toda v nasprotju z *MandićStrojem* uprizoritev teh notranjih spopadov občinstva ni navdihnila za očarane razmisleke o figuri igralca, temveč je nehote izpadla klišejsko.

MandićCirkus (oblečen) pa s spremembami na videz nepomembnih malenkosti, kot je selitev z Velikega odra v **Malo Dramo** ali dramaturgija intenzivnosti igre, garderoba in včasih tudi tekst, v kliše ne zdrsne, temveč ga uspe preseči. V novi predstavi se namreč zaveda svoje klišejskosti in se z njo nadidentificira. Ko občinstvo vstopi v Malo Dramo – intimnejšo od Velikega odra – je Mandić že na odru. Iz dveh štruc kruha dolbe drobovje in jih ob pričetku predstave obuje kot copate. Predstava se ne začne z *njegovim* prihodom na oder, temveč *našim* vstopom v dvorano. To v kombinaciji z lučjo, ki dvorano ves čas osvetljuje, da nas igralec na odru lahko vidi – Mandića iz megalomanskega egotripiranja prve verzije predstave postavi v položaj skromnega igralca z intimnim stikom s publiko.

V novi predstavi menjave vlog ne označuje več igralčevo metanje ob zid, temveč zgolj rahel udarec obenj. Vloge ostajajo iste, a se jim zaradi bolj sproščene prezence performerja lažje približamo. Hkrati dejstvo, da predstava govori o ambivalentnem odnosu igralca do igre, podkrepi vključitev kostumov po izboru Mandića in Jablanovca. Ti večinoma niso zateženi, ampak pisani, zabavni, na trenutke kičasti. Ko Mandić eno izmed vlog pride odigrat z lasuljo, obleko in salonarji, se spomnimo, da je gledališka igra v svojem bistvu *igriva*.

Vključitev kostumov se je zdela pomembna tudi avtorici spremnega besedila **Evi Kraševac**, ki spremembo naslova komentira kot »*najvidnejšo razliko*« med uprizoritvama. Pozabimo na manjši prostor, sproščeno atmosfero in večjo dramaturško dovršenost; poudarek je na zakritosti Mandićevega telesa, saj so golota in vsi ostali derivati seksualne revolucije še vedno vir obsedenosti in groze občinstva SNG Drame. Golota, povsem domača na odrskih deskah neodvisne scene, je na odru te ustanove še vedno sprejeta s hihitanjem in nelagodnim odvrčanjem pogleda, kot smo lahko opazili na premieri prve inačice predstave. Ustvarjalci predstave, ki poleg igralstva nasploh tematizira tudi Mandića z vsemi njegovimi klišeji, so se s postavitvijo golote na Veliki oder tako znašli v nehvaležni poziciji, saj občinstvo ni bilo sposobno videti onkraj nje.

Mandić v eni izmed replik med uprizoritvijo deli zgodbo, kako se je na ljubezenski prizor nekoč v zaodrju pripravljaj z onaniranjem, vendar kljub več ponovitvam omenjenega rituala na oder nikoli ni prišel z erekcijo. Kot pravi sam: »Impotenca nastopi z vstopom na oder.« Podobno bi lahko trdili za prvotno zasnovo predstave: ko je prišla na *Veliki* oder, je bila impotentna. Povsem drugače pa je bilo, ko je prišla na intimnejši *mali oder*. Žal pišoči kritik ni sposoben ocenjevati nove verzije predstave kot samostoječe. Ne ve niti, ali je bilo tako mišljeno. Adaptacije tistih predstav, ki veljajo za *site-specific*, ob spremembi lokacije niso redke, še nikoli pa nismo gledali adaptacije, ki bi jo avtorji eksplicitno imenovali *reinterpretacija*. V pogovoru z ustvarjalci nam je bilo obelodanjeno, da se je toliko sprememb v predstavi zgodilo, ker za Veliki oder zasnovana prvotna oblika v Mali Drami preprosto ni funkcionirala. Četudi je misel, da smo imeli prste vmes kritiki, mamljiva, je *reinterpretacijo* zahteval gledališki proces sam.

KULTURA / TEATER V ETER

MANDIĆ=CIRKUS & MARKO=KLOVN

Bojan Jablanovec, Marko Mandić:
MandićCirkus (SNG Drama, Via
Negativa, 2022)

Metod Zupan / 16. 5. 2022